

Ingezonden.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie)

Van ingezonden stukken, ook als zij niet worden opgenomen, wordt de copie niet teruggegeven

Geachte Redactie.

Nogmaals kom ik u beleefd verzoeken om eenige plaatsruimte, teneinde op het ingezonden stuk, voorkomende in uw blad van Zaterdag 28 Januari, onderteekend H. H. P., te antwoorden.¹

De inzender, dien ik gemakshalve P. zal noemen, zegt dat hij komt met een „kleine” opmerking aan mijn adres. Hij neemt echter eerst een aanloop van een heele kolom en begint dan met zijne opmerking, die hij zelf klein noemt.

Nu ter zake:

P. vermoedt dat mijn geschrift niet anders bedoelt dan critiek uit te oefenen op den persoon van den heer Goossens.

Niets is minder waar! Ik heb absoluut niets tegen den heer Goossens, maar wel tegen de manier en den toon, waarop in bedoelde vergadering over zuivelfabrieken gesproken wordt; daartegen vooral heb ik willen protesteeren en dit zal ik blijven doen. Over een tak van landbouw, welke zooveel nut gesticht heeft, vooral ook in onze provincie, behoeft niet kleinerend gesproken te worden.

Dan handelt de regeering heel anders. In de nieuwe brochure, betreffende de tuberculose onder het rundvee, uitgegeven vanwege het Departement van Landbouw, kan men op blz. 16 het volgende lezen:

„Dat Zuivelfabrieken voor de veehouders van onberekenbaar nut zijn geweest en nog altijd zijn, behoeft voorzeker geen betoog.”

Dat ze veel tot de verspreiding der tuberculose onder het rundvee hebben bijgedragen vermeldt de brochure ook. Hiermede ben ik het volkomen eens, doch dit kan alleen gezegd worden ten opzichte van die fabrieken welke de afvalproducten niet pasteuriseeren.

Het geheele verslag echter van de vergadering der afdeeling Limburg van de Mij. ter Bevordering der Veeartsenijkunde in Nederland, getuigt van zeer weinig sympathie ten opzichte der Zuivelfabrieken, dit getuigen de woorden: „Samenmelkerijen”, „mooie gebouwen”, „mooie machinerien”, „geen modellen van sanitairen aard”.

¹ Voorgaande artikelen, waar naar wordt verwezen, net als de eerste inzending van practicus niet kunnen vinden op www.zhn.

P. geeft een heele definitie van het woord samenmelkerijen die echter kant noch wal raakt. Het woord „samenmelkerij” sprekende van een zuivelfabriek is eenvoudig onzin. Laat P. eens een juiste definitie geven van dit woord.

P. zegt, als de heer Houba gesproken had over ziekten onder de menschen, zou Practicus uitgeroepen hebben: „Houba, man, hou je bij je leest (in casu vee).” Maar waarom riep ik dit dan ook niet tegen den heer Sala toen hij over typhusepidemie sprak. P wees voorzichtig en ga niet te licht uw hoofd verwedden of hecht u daar niet zooveel waarde aan? Enfin, die taxatie kan het best aan u zelf overgelaten worden.

Verder heeft P. heel wat te zeggen over datgene, wat ik zeide omtrent het gesprokene van den heer Goossens in de vergadering der afdeeling Limburg van het N. R. S. (27 Dec. 1909). De conclusie welke P. hieruit trekt luidt: „Ziezoo, mijnheer Goossens, afgedaan als wetenschappelijk man”. Hoe hij echter tot deze conclusie komt is mij een raadsel. Niet alleen de heer Goossens beweert dat tuberculose niet altijd te onderkennen is, dit weet iedereen, de ondervinding leert zulks, ik heb dit toch duidelijk genoeg aangetoond. En dat het zoo is, bewijst het verslag van de Rijksseruminrichting over 1907. In dat verslag kan men lezen op blz. 126 dat van de door het rijk overgenomen niet-getuberculineerde dieren 17% vrij was van tuberculose, terwijl van de runderen die aan de tuberculinatiproef onderworpen werden 14% vrij was, dus het zesde gedeelte van de overgenomen dieren was vrij van tuberculose.

Is hiermede dan niet duidelijk bewezen dat dieren, welke door veeartsen lijdende aan tuberculose werden verklaard, hiervan vrij waren? Het omgekeerde is echter ook waar, menig rund werd van tuberculose vrij verklaard, terwijl zulks niet het geval was. Is nu door dit alles de heer Goossens minder wetenschappelijk? Dat ik een man der practijk ben, wil P. gaarne gelooven zegt bij. Ja zeker P ik ben een man der practijk en nu zou ik wel eens willen weten, wie aan de practijk het recht van meespreken in deze zaak mag ontzeggen? Is niet de heele nieuwe tuberculosebestrijding, aangegeven door de regeering, gebaseerd op medewerking van de practijk ?

Wil men die medewerking verlangen dan moet de wetenschap niet beginnen met die practijk uit te schakelen. Of is het niet het goed recht van coöp. zuivelfabrieken en dergelijke instellingen in deze belangrijke kwestie een woordje mee te spreken! Verder zegt P.: de redeneering van den heer Goossens is aldus: als bij de samenmelkerij koeien aangesloten zijn die lijden aan tuberculose, dan kan de melk dezer koeien, die met de melk der gezonde koeien vermengd wordt de tuberculose verspreiden, hetzij door ongepasteuriseerde melk bij de menschen, of door ongepasteuriseerde ondermelk bij het vee.

Juist, en daarom zeg ik: pasteuriseer, dan voorkomt men toch het verspreiden der ziekte, en is dit ook geen bestrijding ?

Het mooiste komt echter nu. In het stuk van P. staat letterlijk het volgende: „Want”, zegt de heer Goossens verder, „als gij - samenmelkerijen - pasteuriseert, dan zal geen enkel boer zich meer om de tuberculose bekommeren, omdat men heeft gezegd, dat door de pasteurisatie alle ziektekiemen worden gedood en de melk zijner tuberculeuze koe evenveel waarde heeft voor de sa-

menmelkerij als die eener gezonde koe.” Dus eerst moet men pasteuriseeren, ten einde verspreiding te voorkomen, dan mag men het weer niet want dan zullen de boeren zich niet meer om de tuberculose bekommeren.

In het verslag der vergadering staat dit echter niet en voor den heer Goossens is het te hopen, dat hij dien onzin niet heeft uitgesproken. Want wie hecht geloof aan een dergelijke bewering? Meent P. dan dat de boeren nog zoo dom zijn, te veronderstellen dat door pasteuriseeren *alleen de tuberculose onder het rundvee* voldoende bestreden wordt.

Of werden op plaatsen waar Stoomzuivelfabrieken zijn geen dieren ter overname aangeboden?

De heer Goossens, allerm minst, zegt P. verder - zal uit een volksgezondheidsoogpunt iets tegen de zuivelfabrieken hebben, en dat kan hij ook niet, omdat hij als veearts niet kan oordeelen over datgene wat des dokters is.

Maar mijn waarde P. deze zin is hier niet uit! U zegt de heer Goossens zal uit een volksgezondheidsoogpunt niets tegen de zuivelfabriek hebben. Daaruit volgt dan toch dat bij uit een veegezondheidsoogpunt er wel iets tegen heeft, doch dan vraag ik wat en waarom? Dat men daar dan eens mee voor den dag kome. P. wil ook herhaaldelijk doen uitkomen dat het maar alleen ging over tuberculose onder het rundvee. wanneer het *enkel en alleen* daarom ging, waarom dan gesproken over modellen van sanitairen aard. Me dunkt men had zich dan duidelijker kunnen uitdrukken.

Verder komt P. nog voor den dag met eenige aanhalingen uit het Verslag van het veeartsenijkundig staatstoezicht over 1909. Hij haalt er hier en daar iets uit wat vooral wind op zijn molen is Hij begint met iets wat de Districts-veearts in Friesland heeft gezegd. Maar hij zegt er niet bij wat een paar regels later staat n.l. dat de zuivelfabrieken in Friesland de bijproducten ongepasteuriseerd hebben afgeleverd. Hoe wil men dan aan het voorkomen van verspreiding meewerken?

Waarom vermeldt P. niet wat de districtsveearts van Overijssel in datzelfde verslag zegt (blz. 24): „Opmerkelijk is het dat bij de varkens afkomstig uit de gemeente Lonneker slechts zelden tuberculose wordt waargenomen, welke gunstige omstandigheid moet worden toegeschreven aan de op zoo voortreffelijke wijze ingerichte en geëxploiteerde Lonneker Coöp. Melkinrichting en Boterfabriek.”

Waarom verzwijgt ge dit P. ? Het komt zeker niet in uw kraam te pas. Vermakelijk is de bewering van P., dat de melkinrichting Vredewold te Groningen, een samenmelkerij, doch geen stoomzuivelfabriek is. Hierdoor bewijst P. dat hij over iets spreekt, waarvan hij absoluut niets weet. Bedoelde melkinrichting toch is een der grootste stoomzuivelfabrieken in ons land.

Van alles wat ik verder in mijn vorig stuk heb gezegd heeft P. absoluut niets weerlegd, ik behoef dus niet in herhalingen te treden en meen te mogen veronderstellen dat P. met dat alles accoord gaat.

Ik wil ten slotte nog de verzekering geven dat ik volstrekt niet tegen tuberculosebestrijding ben in den zin als door de Regeering voorgesteld. Integendeel, ik wil die bestrijding zooveel mogelijk in de hand werken.

Ik geloof dat P. en anderen die het wel meenen met de bestrijding dezer, voor onzen veestapel zoo verderfelijke ziekte, goed zullen doen door hulp en steun bij de zuivelfabrieken te zoeken, in plaats van die inrichtingen in een verkeerd licht te stellen, welke zij - dit is genoeg gebleken - niet voldoende kennen om daarover een oordeel te vellen.

U, geachte redactie, dankend voor de verleende plaatsruimte.

PRACTICUS.